

Bruksela, 18 października 2022 r.
(OR. en)

13236/22

Międzyinstytucjonalne numery
referencyjne:
2021/0424(COD)
2021/0425(COD)

ENER 491
ENV 973
CLIMA 486
IND 388
RECH 525
COMPET 766
ECOFIN 969
CODEC 1433

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Dyrektywa w sprawie wspólnych zasad rynków wewnętrznych gazów odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru oraz Rozporządzenie w sprawie rynków wewnętrznych gazów ze źródeł odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru (przekształcenie) – Debata orientacyjna

Z myślą o posiedzeniu Rady ds. TTE (Energia) 25 października 2022 r. delegacje otrzymują w załączeniu notę do dyskusji na temat dyrektywy w sprawie wspólnych zasad rynków wewnętrznych gazów odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru oraz rozporządzenia w sprawie rynków wewnętrznych gazów ze źródeł odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru (wersja przekształcona).

Nota do dyskusji na temat rozporządzenia i dyrektywy w sprawie rynków gazu i wodoru

15 grudnia 2021 r. Komisja przedłożyła wnioski dotyczące dyrektywy w sprawie wspólnych zasad rynków wewnętrznych gazów odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru oraz rozporządzenia w sprawie rynków wewnętrznych gazów ze źródeł odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru (pakiet gazowy) stanowiące część nowych ram unijnych mających na celu dekarbonizację rynków gazu, promowanie wodoru i ograniczenie emisji metanu.

Podczas prezydencji francuskiej przedstawiono wnioski wraz z oceną skutków, a następnie przeprowadzono pierwszą wymianę poglądów między państwami członkowskimi. W lipcu 2022 r. prezydencja czeska rozpoczęła negocjacje w sprawie wniosków na forum Grupy Roboczej ds. Energii. W oparciu o pierwsze wyniki tych dyskusji 9 września 2022 r. prezydencja przedłożyła pierwsze propozycje zmian zarówno do rozporządzenia, jak i do dyrektywy z myślą o prowadzeniu dalszych pogłębionych dyskusji na forum Grupy Roboczej ds. Energii w kolejnych tygodniach.

Na podstawie dotychczasowych postępów i w celu wyznaczenia kierunku dalszych prac prezydencja proponuje niniejszym trzy tematy do dyskusji; w ramach każdego tematu ministrowie powinni rozważyć kilka wariantów:

1. Ramy czasowe rozwoju rynków wodoru, ze szczególnym naciskiem na pionowy rozdział operatorów sieci wodorowych

Wniosek Komisji przewiduje bardziej elastyczne ramy regulacyjne dotyczące wodoru w początkowej fazie tworzenia jego rynku, jednak do 1 stycznia 2031 r. powinny mieć zastosowanie bardziej szczegółowe przepisy ułatwiające integrację rynku i handel transgraniczny. Niektóre państwa członkowskie uznały, że 2030 r. jako wyznaczona data tej transformacji regulacyjnej nie zapewnia wystarczającej elastyczności i wystarczającego czasu na odpowiedni rozwój i osiągnięcie dojrzałości rynku wodoru. Jednakże brak jednolitej daty zakończenia transformacji na szczeblu UE pociąga za sobą ryzyko zaistnienia rozbieżnych systemów regulacyjnych w poszczególnych państwach członkowskich, co mogłyby utrudnić rozwój sprawnego rynku wewnętrznego.

Proponowane przepisy dotyczące pionowego rozdziału operatorów sieci wodorowych (art. 62 dyrektywy) oferują model rozdziału własności. Proponuje się udostępnienie modelu niezależnego operatora systemu dla tych sieci wodorowych, które w momencie wejścia w życie pakietu gazowego należały do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo. Elementem, który wzbudza więcej kontrowersji jest propozycja, by do 2031 r. zaprzestać stosowania modelu rozdziału opartego na niezależnym operatorze przesyłu. Niektóre państwa członkowskie obawiają się, że mogłoby to utrudnić rozwój sieci wodorowych, a tym samym rynków wodoru, ponieważ operatorzy systemów przesyłowych gazu stosujący model rozdziału oparty na niezależnym operatorze przesyłu nie byłiby zachęceni do inwestowania w zmianę przeznaczenia swojej infrastruktury.

Proponowany dla rynków wodoru termin zakończenia transformacji – koniec 2030 r. – pojawia się w kilku artykułach pakietu gazowego. W rozporządzeniu proponuje się, by od 1 stycznia 2031 r. nie pobierać opłat za dostęp do sieci wodorowych w punktach połączeń międzysystemowych między państwami członkowskimi (art. 6 rozporządzenia), które to opłaty powinny zostać zastąpione utworzeniem mechanizmu rekompensat za finansowanie transgranicznej infrastruktury wodorowej w gronie odpowiednich operatorów sieci wodorowych (art. 53 dyrektywy). Zgodnie z proponowaną dyrektywą do końca 2030 r. państwa członkowskie mają zapewnić wdrożenie regulowanego dostępu stron trzecich do sieci wodorowych (art. 31 dyrektywy), a operatorzy sieci wodorowych mogą korzystać z odstępstw przewidzianych dla istniejących sieci wodorowych i ograniczonych geograficznie sieci wodorowych (art. 47 i 48 dyrektywy).

Ministrowie są w związku z tym proszeni o rozważenie następujących wariantów:

- a) *Wdrożyć mechanizm przeglądu w odniesieniu do wyznaczonej na 2031 r. daty ogólnounijnej transformacji regulacyjnej, w ramach którego w [2028 r.] Komisja dokonałaby przeglądu warunków rynkowych w oparciu o wcześniej ustalone kryteria (np. funkcjonowanie rynku, konkurencja, wpływ rozbieżnych przepisów na handel transgraniczny) i w stosownych przypadkach przyjąłaby decyzję o odroczeniu transformacji regulacyjnej na szczelbu Unii.*
- b) *Przesunąć datę transformacji odnośnych elementów struktury rynku wodoru na rok [X].*
- c) *Utrzymać model rozdziału oparty na niezależnym operatorze przesyłu po roku 2030 dla istniejących operatorów systemów przesyłowych gazu stosujących taki model rozdziału.*

2. Rabaty taryfowe na gazy odnawialne i niskoemisyjne w systemie gazu ziemnego oraz taryfy transgraniczne w sieciach wodorowych

I. Taryfy transgraniczne w wyspecjalizowanych sieciach wodorowych

Komisja zaproponowała model przyszłego rynku wodoru, w którym od 1 stycznia 2031 r. nie ma taryf transgranicznych (art. 6 rozporządzenia). Tak jak ma to już miejsce w przypadku rynków energii elektrycznej, model ten stworzyłby równe warunki działania dla produkcji wodoru i pozwoliłby uniknąć nakładania się taryf, co jest istotne dla zapobiegania wzrostowi kosztów dla odbiorców końcowych. Wdrożenie systemu zakładającego zerowy poziom opłat transgranicznych i odpowiednie mechanizmy podziału kosztów może być bardziej wykonalne na wczesnym etapie tworzenia infrastruktury wodorowej, niż na dojrzałym rynku w którym dokonano znacznych inwestycji w infrastrukturę. Aby zapewnić rozwój (transgranicznej) infrastruktury wodorowej w sytuacji braku taryf transgranicznych, proponuje się mechanizm rekompensat finansowych między operatorami sieci wodorowych (art. 53 dyrektywy). Niektóre państwa członkowskie wolą utrzymać istniejący mechanizm taryfowy również w odniesieniu do wodoru, natomiast inne chciałyby odroczyć wdrożenie zerowych stawek taryf transgranicznych dla sieci wodorowych.

Ministrowie są zatem proszeni o rozważenie następujących wariantów:

- a) *Wdrożyć na szczeblu unijnym mechanizm przeglądu wyznaczony na 2031 r., w ramach którego w [2028 r.] Komisja dokonałaby przeglądu warunków rynkowych w oparciu o wcześniej ustalone kryteria (np. funkcjonowanie rynku, konkurencja, wpływ rozbieżnych przepisów na handel transgraniczny) i w stosownych przypadkach przyjąłaby decyzję o odroczeniu obowiązku stosowania zerowych stawek taryf transgranicznych dla sieci wodorowych.*
- b) *Odroczyć obowiązek stosowania zerowych stawek taryf transgranicznych dla sieci wodorowych do roku [X].*
- c) *Zastąpić obowiązek stosowania zerowych stawek taryf transgranicznych od dnia 1 stycznia 2031 r. wspólną decyzją krajowych organów regulacyjnych w sprawie stawek taryf transgranicznych, przy czym w przypadku braku zgody ostateczną decyzję podejmowałaby ACER.*

II. Rabaty taryfowe na gazy odnawialne i niskoemisyjne w systemie gazu ziemnego

Wniosek Komisji zawiera różne rabaty taryfowe, których głównym celem jest zachęcanie do upowszechniania gazów odnawialnych i niskoemisyjnych i do transgranicznego handlu nimi (art. 16 rozporządzenia¹). Niektóre państwa członkowskie argumentowały, że należy nadać priorytet gazom odnawialnym. Inne miały wątpliwości, czy rabaty taryfowe są odpowiednim narzędziem do upowszechnienia tych gazów, a także wyraziły obawy co do utraty dochodów przez regulowanych operatorów systemów przesyłowych gazu, co może doprowadzić do wzrostu cen gazu ziemnego dla odbiorców końcowych.

Ministrowie są w tym kontekście proszeni o rozważenie następujących wariantów:

- a) *Zróżnicować rabaty na gazy odnawialne i niskoemisyjne tzn. stosować różne poziomy rabatów w zależności, czy są to gazy odnawialne czy niskoemisyjne.*
- b) *Nie wprowadzać rabatów taryfowych we wszystkich punktach połączeń międzysystemowych, w tym w punktach wejścia z państw trzecich i punktach wyjścia do państw trzecich, przy czym państwa członkowskie stosowałyby rabaty w odniesieniu do punktów wejścia z odnawialnych i niskoemisyjnych instalacji produkcyjnych oraz do punktów wejścia z instalacji magazynowych i do punktów wyjścia do tych instalacji.*
- c) *Nie wprowadzać obowiązkowych rabatów na gazy odnawialne i niskoemisyjne, tzn. stosować taryfy w pełnej wysokości za transport takich gazów.*

¹ Na podstawie art. 16 wprowadza się rabat taryfowy na poziomie 75% w odniesieniu do punktów wejścia z instalacji produkcyjnych gazów odnawialnych i niskoemisyjnych oraz rabat na takim samym poziomie w odniesieniu do taryf przesyłowych z i do instalacji magazynowych w systemie gazu ziemnego. W systemie gazu ziemnego ma też zostać wprowadzony rabat taryfowy na gazy odnawialne i niskoemisyjne na poziomie 100% – we wszystkich punktach połączeń międzysystemowych.

3. Mieszanie

Rozporządzenie zobowiązuje operatorów systemów przesyłowych do akceptowania – od 1 października 2025 r. – w punktach połączeń międzysystemowych między państwami członkowskimi domieszanego wodoru nieprzekraczającego 5% objętości przepływów gazu (art. 20 rozporządzenia). W przypadku gdy różnice w praktykach mieszania doprowadzą do ograniczeń przepływów transgranicznych, zastosowanie ma mieć proces transgranicznej koordynacji jakości gazu (art. 19 rozporządzenia). Niektóre państwa członkowskie nie chcą wprowadzać domieszek wodoru do swoich krajowych sieci gazu ziemnego i opowiadają się za transportem i wykorzystywaniem czystego wodoru. Inne wołałyby odroczyć termin wdrożenia takiego mechanizmu i obniżyć maksymalny poziom mieszania, aby uniknąć wysokich kosztów i ograniczyć ewentualne ryzyko.

Ministrowie są zatem proszeni o rozważenie następujących wariantów:

- a) *Zmienić maksymalny poziom mieszania w punktach połączeń międzysystemowych do poziomu [X] %.*
- b) *Odroczyć wdrożenie mechanizmu mieszania w punktach połączeń międzysystemowych do 1 października [X] r.*
- c) *Nie wprowadzać zharmonizowanego maksymalnego poziomu mieszania, tzn. pozostawić sąsiadującym ze sobą państwom członkowskim i operatorom systemów przesyłowych dokonywanie dwustronnych uzgodnień co do maksymalnych poziomów mieszania w punktach połączeń międzysystemowych.*